

Liite: Vapaa-aikaan liittyvät tekstit

Harjoitus: Vapaa-ajan merkitys

Tunti: 6) Oikeus olla tekemättä raskasta työtä

Kadulta ammattipelaajaksi – Guinealainen Tombody, 17

”Ilman Plania olisin nyt ehkä jo naimisissa ja useamman lapsen äiti. En voisi toteuttaa haaveitani. Unelmani on tulla ammattijalkapalloilijaksi, mutta aion suorittaa myös tutkinnon, jotta minulla olisi ammatti myös jalkapallouran jälkeen.”

Tombody kiinnostui jalkapallosta kuusivuotiaana, kun näki poikien pelaavan. Hän alkoi pelata toisten tyttöjen kanssa, mutta hänen vanhempansa eivät innostuneet ajatuksesta, koska he ajattelivat jalkapallon olevan poikien harrastus.

Tombody jatkoi koulussa jalkapallon pelaamista, ja hänestä tuli tyttöjoukkueen kapteeni. Eräs jalkapallovalmentaja näki Tombodyn pelaavan koululla ja kertoi hänelle Planin jalkapallohankkeesta. Hänet valittiin mukaan hankkeeseen, ja hän pääsi treenaamaan Guinean jalkapalloliiton akatemiassa Conakryssa.

Länsi-Afrikassa, kuten Guineassa, urheilu on suosittua, mutta se ei ole tasa-arvoista eri sukupuolta oleville. Planin työssä yhtenä tavoitteena on vahvistaa tyttöjen itsetuntoa ja taitoja esimerkiksi jalkapallon avulla. Kolmessa Länsi-Afrikan maassa jo yli 5 000 iältään 12–24-vuotiaasta tyttöä on saanut mahdollisuuden pelata jalkapalloa, joten laji on ehtinyt muuttaa monen tytön elämän.

(Artikkeli on vuodelta 2023, kokopitkä versio Planin sivuilla: <https://plan.fi/artikkelit/kaduilta-ammattipelaajaksi/>)

Kysymykset:

- Mitä samaa ja mitä erilaista Tombodyn vapaa-ajan vietossa on verrattuna omaasi?
- Miksi leikkiminen ja mieluista vapaa-ajan toiminta on tärkeää? Mitä kaikkea leikki ja vapaa-ajan toiminta tuo lasten ja nuorten arkeen? Entä juuri sinun arkeesi?

Karatea sukupuolinormeja vastaan – Bangladeshilainen Masuma, 12

"Ennen kuin aloitin tämän harrastuksen, pelkäsin usein kävellessäni kaduilla. Nyt en enää pelkää. Halusin oppia karatea, jotta kukaan ei voisi kohdella minua huonosti ja jotta osaisin toimia uhkaavissa tilanteissa."

Masuma on seitsemännellä luokalla Rangpurin alueella Pohjois-Bangladeshissa. Hän osallistui koulussa Planin järjestämille tunneille, joissa käsiteltiin terveyteen, ravintoon, hygieniaan ja sukupuolten tasa-arvoon liittyviä asioita. Siellä opetettiin myös karatea, ja niinpä tunneille osallistuneet tytöt oppivat yli 150 itsepuolustustekniikkaa 32 päivän aikana.

Tyttöjen itsepuolustusharjoittelu haastaa perinteisiä sukupuolinormeja eli oletuksia siitä, mitä jotakin sukupuolta olevat ihmiset voivat tai saavat tehdä. Samalla harjoittelu lisää tyttöjen itseluottamusta ja antaa heille keinoja suojella itseään sukupuolittuneelta väkivallalta.

(Artikkeli on vuodelta 2023, kokopitkä versio Planin sivuilla: <https://plan.fi/plan-lehti/artikkeli/karatea-sukupuolinormeja-vastaan/>)

Kysymykset:

- Mitä samaa ja mitä erilaista Masuman vapaa-ajan vietossa on verrattuna omaasi?
- Miksi leikkiminen ja mieluisa vapaa-ajan toiminta on tärkeää? Mitä kaikkea leikki ja vapaa-ajan toiminta tuo lasten ja nuorten arkeen? Entä juuri sinun arkeesi?

Leikki luo turvaa sotaa paenneille lapsille – Moldova ja Romania

"Leikki auttaa lapsia unohtamaan pelkonsa, ilmaisemaan ja ymmärtämään paremmin tunteitaan ja saamaan uusia näkymiä parempaan elämään. Leikki auttaa pakolaislapsia myös sopeutumaan uuteen ympäristöönsä. Leikin kieli on kansainvälinen, ja kaikki lapset ymmärtävät sitä."

Ukrainalainen 4-vuotias Milana (kuvassa) leikkii leikkihuoneessa Romaniassa. Milanan perhe on saapunut Romaniaan Ukrainasta Harkovan kaupungista. Perheen on tarkoitus jatkaa matkaa Italiaan, jossa heillä on sukulaisia.

Planin tukema järjestö FARA on perustanut suojapaikan lähelle Ukrainan rajaa. Suurin osa pakolaisista viipyy vain päivän tai pari ennen kuin jatkaa matkaansa. Suojapaikassa on pakolaisille tarjolla ruokaa, hygieniatarvikkeita, vaatteita ja tukea.

Pakolaisten majoituskeskuksessa lapset saavat leikkiä turvallisesti ja käsitellä vaikeita kokemuksiaan. Henkilökunta ei puhu ukrainan kieltä, mutta keskustelu onnistuu käännössovelluksen avulla.

Se, että lapset voivat leikkiä, tukee heidän hyvinvointiaan, kehitystään ja sopeutumistaan uuteen ympäristöön. Yhteiset leikkihetket luovat lapsille myös toistuvaa ja säännöllistä tekemistä epävarmaan arkeen.

Myös Moldovaan on perustettu pakolaislapsille paikkoja, joissa he voivat leikkiä. 7-vuotias Danya kertoo, että leikkipaikassa hän tuntee olonsa onnelliseksi ja tykkää laulaa, tanssia ja pelata jalkapalloa.

(Artikkeli on yhdistetty ja lyhennetty kahdesta artikkelista vuosilta 2022 ja 2024, kokopitkät versiot Planin sivuilla: <https://plan.fi/artikkelit/leikki-tuo-turvaa-sotalasten-traumoihin/> ja <https://plan.fi/plan-lehti/artikkeli/kun-leikin-tunnen-itseni-rohkeaksi/>)

Kysymykset:

- Mitä samaa ja mitä erilaista artikkelin lasten vapaa-ajan vietossa on verrattuna omaasi?
- Miksi leikkiminen ja mieluisa vapaa-ajan toiminta on tärkeää? Mitä kaikkea leikki ja vapaa-ajan toiminta tuo lasten ja nuorten arkeen? Entä juuri sinun arkeesi?

Vammaisillakin lapsilla on oikeus osallistua – Koillis-Nigeria

”Urheilu voi saada vammaiset lapsen unohtamaan vammansa, koska he voivat osallistua yhtä paljon tai jopa enemmän kuin muut lapset.”

Koillis-Nigeriassa vammaiset lapset eivät yleensä pääse tasavertaisesti osallistumaan koulunkäyntiin ja leikkimään toisten lasten kanssa.

Plan on perustanut Koillis-Nigeriaan työpajan, jossa edistetään sitä, että vammaiset lapset voivat osallistua tasavertaisesti. Työpajaan on osallistunut paikallisia opettajia, paikallisen vammaisjärjestön edustajia ja Planin työntekijöitä sekä muita viranomaisia.

Työpajassa aikuiset oppivat soveltamaan leikkien ja urheilulajien sääntöjä, välineitä, ympäristöä ja opetustapaa sellaiseksi, että ne sopivat kaikille, myös vammaisille lapsille. Myös vammattomat lapset ovat oppineet työpajan tapahtumien myötä leikkimään vammaisten lasten kanssa ja kunnioittamaan heitä. Lapset ovat päässeet muun muassa kokeilemaan, millaista on olla esimerkiksi sokea (kuva).

(Artikkeli on vuodelta 2019, kokopitkä versio Planin sivuilla: <https://plan.fi/artikkelit/ymmarsin-etta-vammaisillakin-lapsilla-on-oikeus-osallistua/>)

Kysymykset:

- Mitä samaa ja mitä erilaista artikkelin lasten vapaa-ajan vietossa on verrattuna omaasi?
- Miksi leikkiminen ja mieluisa vapaa-ajan toiminta on tärkeää? Mitä kaikkea leikki ja vapaa-ajan toiminta tuo lasten ja nuorten arkeen? Entä juuri sinun arkeesi?

Hirmumyrsky rikkoi arjen, mutta leikki tuo turvaa ja rutiineja – Mosambik

"Tulvien jälkeen meillä ei ollut paikkaa, jossa voisimme leikkiä. Tein tämän piirroksen Planille, joka antoi meille leikkitilan." (14-vuotias Zacarias)

Mosambikiin iski vuonna 2019 hirmumyrsky, joka vei kodin ja koulun tuhansilta lapsilta. Plan perusti Unicefin tuella alueelle tiloja, joissa lapset voivat turvallisesti leikkiä, oppia, ilmaista itseään ja tavata ikätovereitaan.

Keskuksissa on koulutettuja aikuisia, jotka suunnittelevat lapsille erilaista toimintaa. Toiminta on hauskaa – laulua, tanssia, pallopelejä ja leikkejä – ja antaa lapsille rutiineja. Paikassa voi myös opetella lukemaan ja kirjoittamaan. Ennen keskuksen perustamista lapsilla oli vaikeuksia ja he pelkäsivät, ja se johti joskus tappelemiseen. Keskuksen hauska ja turvallinen toiminta on auttanut lapsia unohtamaan ongelmat, ja nyt he pystyvät myös keskittymään paremmin.

(Artikkeli on vuodelta 2020, kokopitkä versio Planin verkkosivuilla: <https://plan.fi/artikkelit/hirmumyrsky-pirstoi-arjen-leikki-toi-turvaa-ja-rutiineja/>)

Kysymykset:

- Mitä samaa ja mitä erilaista artikkelin lasten vapaa-ajan vietossa on verrattuna omaasi?
- Miksi leikkiminen ja mieluista vapaa-ajan toiminta on tärkeää? Mitä kaikkea leikki ja vapaa-ajan toiminta tuo lasten ja nuorten arkeen? Entä juuri sinun arkeesi?